

FI-tillsyn

Försäkringsföretagens egna risk- och solvensbedömningar

Nr 12

8 maj 2019

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
INLEDNING	4
Vad är en Orsa?	4
FI:s arbete med Orsa	5
Rapportens struktur och avgränsningar	5
ORSA-PROCESSEN	6
Om Orsa-Processen	6
Intern organisation för Orsa	6
Styrelsen ansvarar för processen	7
Styrdokument och dokumentation	8
Integrering av resultaten och insikterna	8
Orsa utanför de normala tidsramarna	10
BEDÖMNING AV TOTALT SOLVENSBEHOV	12
Om bedömningen	12
Vilken är utgångspunkten för bedömningen?	13
Hur fångas ett framåtblickande perspektiv?	14
Identifiering och hantering av risker	15
Vilka metoder och antaganden ska användas?	16
SKILLNADER MELLAN RISKPROFIL OCH ANTAGANDEN FÖR SOLVENSKAPITALKRAVET	18
Om bedömningen	18
Vilken är utgångspunkten för bedömningen?	19
Analysera om skillnaderna är betydande	20
Om företaget har en intern modell	21
EFTERLEVNAD AV KAPITALKRAVEN OCH FTA	22
Om bedömningen	22
Vilken tidshorisont ska användas?	23
Hur analyseras förändringar i riskprofilen?	23
Kapitalbasens kvalitet och fördelning ska anges	24
Aktuariefunktionens synpunkter ska framgå	24
ORDLISTA	26

FI-tillsyn

Finansinspektionen publicerar återkommande tillsynsrapporter i en numrerad rapportserie. Tillsynsrapporterna är en del av FI:s kommunikation. Rapporterna behandlar genomförda undersökningar och annan tillsyn som FI utför. Genom rapporterna informerar FI om vilka iakttagelser och bedömningar som FI har gjort och om sina förväntningar i olika frågor. Detta kan vara till stöd för företagen i deras verksamhet.

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) har genomfört en kartläggning av hur försäkringsföretagen genomför sina egna risk- och solvensbedömningar. FI anser att många företags bedömningar kan förbättras. Bland annat bör bedömningen av det totala solvensbehovet baseras på företagets egen riskprofil istället för på standardformeln. Att bedömningarna inte baseras på den egna riskprofilen kan tyda på att många företag inte har tillräcklig kännedom om sina risker och att styrelserna bör öka sitt engagemang.

Egen risk- och solvensbedömning (Orsa¹) är försäkringsföretagets egen analys av sina risker och hur mycket kapital som krävs för att bedriva verksamheten på kort och lång sikt.

Orsa ska vara en integrerad del av företagets affärsstrategier. Det innebär att resultatet av Orsa beaktas i strategiska beslut och i affärsplaneringen. FI vill också understryka att ett viktigt syfte med Orsa är att förbättra företagets riskhantering.

I Orsa ska det ingå en bedömning av det totala solvensbehovet med hänsyn tagen till företagets specifika riskprofil, risktolerans och affärsstrategi. I företagets Orsa-rapporter ser FI att många företag baserar den bedömningen på standardformelns beräkning av solvenskapitalkravet istället för den egna riskprofilen. FI anser därför att det krav som finns på att bedömningen ska ta hänsyn till företagets egen riskprofil ofta inte uppfylls.

Varje företag behöver vara medvetet om hur dess riskprofil avviker från antagandena i den formel som används för att beräkna solvenskapitalkravet. Det är därför nödvändigt att göra en bedömning av de skillnaderna. FI anser att flera företag bör fördjupa denna bedömning och förväntar sig också att företagen tydligare visar att de är medvetna om vilka skillnader som är betydande.

De flesta företag genomför bedömningen av den fortlöpande efterlevnaden av solvens- och minimikapitalkravet samt de försäkringstekniska avsättningarna (FTA). Dock behöver flera företag säkerställa att aktuariefunktionen lämnar synpunkter på beräkningen av FTA.

Mot bakgrund av ovanstående brister ifrågasätter FI om Orsa är en tillräckligt integrerad del av alla företags affärsstrategier och affärsplanering och om alla företag har tillräcklig kännedom om sina risker. Bristerna kan tyda på att många styrelser inte är tillräckligt delaktiga i Orsa-processen, eftersom det är oklart om de metoder och analyser som används i Orsa utformas efter den egna verksamheten och vad företagets styrelse anser är relevant för styrningen av verksamheten. Styrelsen bör säkerställa att Orsa speglar företagets affärsplan och tar hänsyn till fastställda riskaptiter och risktoleranser. Styrelsen bör också besluta om hur stresstester och scenarioanalyser utformas och kritiskt granska resultatet av Orsa.

1 Own Risk and Solvency Assessment.

Inledning

Försäkringsföretagens egna risk- och solvensbedömningar (Orsa) är en viktig del av företagsstyrningen och riskhanteringen. Finansinspektionen (FI) presenterar i denna rapport sina iakttagelser och bedömningar av företagens arbete med Orsa.

VAD ÄR EN ORSA?

Solvens 2-regelverket² är i större utsträckning än tidigare regelverk riskkänsligt. Bland annat ska företagen beräkna ett riskkänsligt solvenskapitalkrav utifrån en standardformel eller en intern modell. Standardformeln, som de flesta företag använder, är utformad utifrån ett tänkt genomsnittligt europeiskt försäkringsföretag och är därför inte anpassad utifrån varje företags egen riskprofil. I den egna risk- och solvensbedömningen (Orsa³) ska däremot företaget utgå från sin egen riskprofil, risktolerans och affärsstrategi för att bedöma det totala solvensbehovet, som är det kapital som krävs för att bedriva den egna verksamheten på kort och lång sikt. Orsa är därför en viktig del av företagsstyrningen och riskhanteringen och kräver att företaget har kunskap om och kan bedöma alla sina risker.

Att ett försäkringsföretag ska genomföra en Orsa framgår av 10 kap. 11 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), nedan FRL. Av bestämmelsen i FRL framgår att företagen ska göra tre bedömningar i sin Orsa:

- en bedömning av företagets totala solvensbehov med hänsyn till dess specifika riskprofil, risktolerans och affärsstrategi
- en bedömning av företagets fortlöpande efterlevnad av bestämmelserna om solvens- och minimikapitalkrav samt försäkringstekniska avsättningar (FTA)
- en bedömning av hur betydande skillnaderna är mellan företagets riskprofil och de antaganden om risker som legat till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet.

Orsa är en viktig rapport för styrelsen och ett verktyg att använda vid beslut som rör affärsstrategi, riskaptit och andra frågor kopplade till företagsstyrning och riskhantering. En Orsa som är väl integrerad i företagets affärs- och beslutsprocesser bidrar enligt FI till en starkare företagsstyrning och ökad kunskap om företagets risker. Resultatet av varje Orsa ska rapporteras till FI.⁴

² Med Solvens 2-regelverket avser vi genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens 2-direktivet) i lag och föreskrifter (försäkringsrörelselagen [2010:2042] och Finansinspektionens föreskrifter [FFFS 2015:8] om försäkringsrörelse), Kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 av den 10 oktober 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkringsverksamhet (Solvens 2-förordningen) och Eiopas tillhörande riktlinjer

³ Own Risk and Solvency Assessment

⁴ 10 kap. 13 § FRL.

Kraven för Orsa finns i olika delar av Solvens 2- regelverket; FRL, Solvens 2- förordningen⁵ och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndighetens (Eiopas) riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning⁶. Riktlinjerna är att jämföra med Finansinspektionens allmänna råd och ger vägledning kring hur de krav som ställs i FRL och förordningen kan tolkas.

FI:S ARBETE MED ORSA

FI har sedan Solvens 2- regelverket trädde i kraft hittills kommunicerat sin syn på innehållet i Orsa-rapporterna inom ramen för den dialog som förs med företagen genom tillsynen. FI har däremot inte tidigare kommunicerat sin syn på metoder och processer som ingår i Orsa.

I sin granskning av Orsa-rapporterna har FI funnit ett antal brister, bland annat att många företags bedömning av det totala solvensbehovet i hög grad baseras på samma beräkning som solvenskapitalkravet istället för på den egna riskprofilen. Mot bakgrund av de brister som FI funnit vid granskningen av företagens Orsa-rapporter har FI genomfört en kartläggning av hur företagen genomför Orsa.

Kartläggningen genomfördes genom en enkätundersökning som skickades till 31 företag. Urvalet omfattade skade- och livförsäkringsföretag av varierande storlek. Frågorna behandlade företagens processer och metoder för att utföra Orsa. Enkäten följdes upp med platsbesök hos tre företag för närmare diskussion.

Denna rapport redogör för FI:s syn på Orsa-processen, de metoder som används och Orsa-rapportens innehåll. Slutsatserna baseras på vad FI har funnit i kartläggningen och i sin granskning av företagens Orsa-rapporter.

RAPPORTENS STRUKTUR OCH AVGRÄNSNINGAR

Denna rapport behandlar Orsa-processen och de tre bedömningarna som ska genomföras enligt 10 kap. 11 § FRL. Rapporten har ett avsnitt om Orsa-processen och ett avsnitt för vardera av de tre bedömningarna. I varje del presenteras tillämpliga regler, FI:s iakttagelser och FI:s bedömningar. I slutet av rapporten finns en ordlista med förklaringar av begrepp som används.

De företag som beviljats undantag enligt 1 kap. 19 eller 19 b § FRL omfattas av kraven för Orsa. Denna rapport berör dock inte de specifika krav som gäller för dessa företag eller de omständigheter som följer av dessa krav, som att de ska ha ett särskilt anpassat kapitalkrav och garantibelopp. Rapporten berör inte heller de specifika krav som ställs på försäkringsgrupper.

⁵ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 av den 10 oktober 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkringsverksamhet (Solvens 2).

⁶ Riktlinjer från Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten.

Orsa-processen

För att Orsa ska bli väl integrerad i företagets affärsstrategier och beaktas vid strategiska beslut krävs att styrelsen aktivt använder Orsa. Orsa kräver också delaktighet av personal från olika delar av verksamheten och att processen är anpassad efter företagets egna förhållanden.

OM ORSA-PROCESSEN

Tillämpliga regler

Av 10 kap. 11 § första stycket FRL framgår att ”ett försäkringsföretag ska genomföra en egen risk- och solvensbedömning”.

Av tredje stycket samma bestämmelse framgår att för Orsa ”ska försäkringsföretaget ha processer som säkerställer att de risker som företaget är eller kan komma att bli exponerade för, på såväl kort som lång sikt, identifieras och värderas. Företaget ska kunna redovisa de metoder som använts vid bedömningen”.

Av femte stycket samma bestämmelse framgår att den ”egna risk- och solvensbedömningen ska ingå som en integrerad del i ett försäkringsföretags affärsstrategier och ska beaktas vid företagets strategiska beslut”.

FI:s sammanfattande kommentar

Att Orsa är väl integrerad med företagets affärsstrategier innebär att resultatet av Orsa påverkar inriktningen på företagets affärsplanering och att det beaktas i viktiga beslutsprocesser. Det innebär också att affärsplanen påverkar hur bedömningarna i Orsa utformas och genomförs. Orsa-processen bör utformas efter företagets specifika verksamhet och de risker som är relevanta för företaget. Det kräver att styrelsen tar ansvar för processen och aktivt deltar genom att bland annat besluta om lämpliga metoder för Orsa och kritiskt granska resultatet av bedömningarna. Orsa ska omfatta det styrelsen anser är relevant för styrningen av verksamheten och företagets strategi, spegla affärsplanen och ta hänsyn till fastställd riskaptit och risktolerans.

INTERN ORGANISATION FÖR ORSA

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 1, framgår att ”försäkringsföretaget ska för Orsa utveckla egna processer med lämpliga och adekvata tekniker som är anpassade till dess organisationsstruktur och riskhanteringssystem och som tar hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten hos de inneboende riskerna i verksamheten”.

FI:s iakttagelser

En majoritet av företagen i kartläggningen anger att företagets riskhanteringsfunktion är ansvarig för koordineringen av Orsa. 11 av 31 företag anger att de, helt eller delvis, har lagt ut arbetet med Orsa

till en extern part. Det varierar vilka delar som har lagts ut och också om det är utlagt inom samma koncern⁷ eller inte.

27 av 31 företag anger att en central funktion⁸ har granskat Orsa-processen. Oftast är det funktionen för internrevision, men det kan även vara funktionen för regelefterlevnad. Flera företag har uppgett att granskningarna omfattat koordinering av processen, framtagande av affärsplan och relevansen av olika stresstester.

FI:s bedömning

Enligt FI är det lämpligt att det finns en utsedd funktion som är ansvarig för att koordinera processen, utifrån riktlinjens krav på att företaget ska utveckla egna processer med lämpliga tekniker för Orsa. Det är också viktigt att påpeka att det faktum att en funktion är ansvarig för koordineringen inte innebär att denna funktion ensam ansvarar för genomförandet av Orsa-processen. Framtagandet av en Orsa kräver involvering av anställda från många håll i verksamheten.

Det finns inga uttryckliga hinder i Solvens 2-regelverket för att lägga ut Orsa-processen till extern part. FI vill dock betona att det följer av såväl FRL som riktlinjen att en Orsa alltid ska vara utformad efter det egna företags verksamhet och dess risker. Detta gäller oavsett om delar av processen har lagts ut eller inte. Vidare framgår det av FRL att företaget alltid har ansvaret för det arbete som läggs ut.⁹ Detta gäller även för Orsa.

Eftersom Orsa är en viktig del av ett företags företagsstyrningssystem anser FI att de centrala funktionerna bör genomföra granskningar av Orsa utifrån funktionernas respektive ansvarsområden och efter vad som är lämpligt sett till verksamheten. Granskningarna kan göras utifrån kraven i regelverken men även gå mer på djupet, till exempel när det gäller genomförda riskanalyser och huruvida de metoder som företaget använder är anpassade efter dess verksamhet och riskhantering.

STYRELSEN ANSVARAR FÖR PROCESSEN

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 2, anges att ”förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet bör delta aktivt i Orsa-processerna, vilket inbegriper styrning, hur bedömningen genomförs och ifrågasättande av resultaten”.

FI:s iakttagelser

FI har iakttagit flera brister i granskningen av företagens Orsa-rapporter och inom ramen för kartläggningen av företagens arbete med Orsa. Eftersom det ofta är oklart om de metoder och analyser som används i Orsa utformas efter vad företags styrelse anser är relevant för styrningen av verksamheten kan bristerna tyda på att styrelsen inte är tillräckligt delaktig i Orsa-processen. Det är ofta svårt att utläsa i företagens Orsa-rapporter och styrelseprotokoll på vilket

⁷ Avser även försäkringsgrupper och konglomerat.

⁸ De centrala funktionerna avser funktionen för riskhantering, regelefterlevnad, internrevision och aktuariefunktion, se 10 kap. 4 § FRL.

⁹ Se 10 kap. 19 § FRL.

sätt styrelsen deltagit i processen och på vilket sätt Orsa används i verksamheten och vid strategiska beslut.

FI:s bedömning

Företagets styrelse är ytterst ansvarig för Orsa och bör delta aktivt i processen. Utöver att det uttrycks i riktlinje 2 är det enligt FI även nödvändigt för att Orsa ska utgöra en integrerad del i företagens affärsplanering och kunna beaktas vid företagets strategiska beslut (10 kap. 11 § FRL). Utifrån de brister FI iakttagit, bland annat att det ofta saknas en bedömning av det totala solvensbehovet utifrån företagets egen riskprofil, kan det ifrågasättas om styrelsen i alla företag är tillräckligt involverad i Orsa-processen och har tillräcklig kännedom om företagets risker.

Styrelsen är ansvarig för Orsa och FI anser att riktlinje 2 innebär att styrelsen aktivt bör delta på fler sätt än att godkänna styrdokument för Orsa och Orsa-rapporten. Styrelsen kan aktivt delta genom att:

- Säkerställa att Orsa speglar företagets affärsplan.
- Att fastställd riskaptit och risktolerans beaktas.
- Kritiskt granska den riskanalys som ligger till grund för bedömningarna i Orsa.
- Besluta om utformningen av stresstester och scenarioanalyser.
- Besluta om metoder och tillvägagångssätt.
- Kritiskt granska och ifrågasätta resultatet av Orsa.

Eftersom styrelsen ansvarar för Orsa-processen anser FI att det är en fördel om styrelsens deltagande framgår av företagets dokumentation av Orsa, till exempel i styrelseprotokoll.

STYRDOKUMENT OCH DOKUMENTATION

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 4, anges bland annat att ”förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet ska godkänna styrdokument för Orsa”.

I riktlinjen anges också vad styrdokumentet ska innehålla.

FI:s iakttagelser

Samtliga företag i kartläggningen har upprättat styrdokument för Orsa. Styrdokumentet har också godkänts av styrelsen.

FI:s bedömning

En god företagsstyrning förutsätter väl genomarbetade styrdokument. Mot bakgrund av vad som anges om styrdokumentens innehåll i riktlinje 4, vill FI understryka att styrdokumentet bör beskriva hur företaget arbetar med Orsa i form av processer, beslutsgång och tidplaner, i stället för att i huvudsak behandla krav enligt regelverket.

INTEGRERING AV RESULTATEN OCH INSIKTERNA

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 6, anges att ”kommunikationen från företaget till all berörd personal ska

som ett minimum omfatta resultat och slutsatser beträffande Orsa, så snart förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet har godkänt processen och resultaten”.

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 13, anges att ”företaget ska som minimum beakta Orsa-resultaten och de insikter som har inhämtats under denna process i

- a) sin kapitalförvaltning,
- b) affärsplanering, och
- c) utveckling och utformning av produkter”.

FI:s iakttagelser

Samtliga företag i kartläggningen anger att de har kommunicerat resultat och slutsatser av sin senast genomförda Orsa till berörd personal. Hur och till vilka företagen kommunicerar skiljer sig åt, men flertalet kommunicerar brett, till exempel till centrala funktioner, kapitalförvaltning, affärsansvariga, produktansvariga och skaderegleringsansvariga.

En majoritet av företagen anger att de har beaktat Orsa-resultaten i kapitalförvaltning, affärsplanering och vid utveckling och utformning av produkter. Företagen anger flera goda exempel på användningsområden (se Goda exempel 1).

Goda exempel 1: Användning av Orsa-resultaten

Riskhanteringssystemet:

- utformning av riskhantering, riskaptiter och risktoleranser
- nivå på återförsäkringskydd eller andra riskreducerande åtgärder
- utvärdering av riskhanteringssystemets lämplighet.

I kapitalförvaltningen vid beslut om:

- strategisk allokering
- risktoleranser.

I kapitalhanteringen vid beslut om:

- kapitalplan
- utdelningar och återbäring.

I affärsplaneringen för att besluta:

- tillväxtmål
- vinstkrav
- riskreducerande åtgärder.

Vid utveckling av nya produkter:

- effekt på solvensbehov, solvenskapitalkrav och riskbild enligt Orsa.
-

FI:s bedömning

Att Orsa ska utgöra en integrerad del i ett företags affärsstrategier och beaktas vid strategiska beslut följer av regelverket. Det belyser vikten av att Orsa inte endast ses som en aktivitet som genomförs för att uppfylla kravet på årlig rapportering av en Orsa-rapport. Tidsmässigt bör Orsa genomföras så att resultaten kan beaktas i affärsplaneringsprocessen och i den strategiska planeringen.

ORSA UTANFÖR DE NORMALA TIDSRAMARNA

Tillämpliga regler

I 10 kap. 12 § FRL anges att ”ett försäkringsföretag ska genomföra en egen risk- och solvensbedömning minst en gång per år. Om en väsentlig förändring skett av de risker som försäkringsföretaget är utsatt för, ska en ny sådan bedömning genomföras snarast möjligt”.

FI:s iakttagelser

En majoritet av företagen i kartläggningen anger att de har definierat vad som innebär en väsentlig förändring av de risker som företaget är utsatt för, så att en Orsa ska genomföras utanför de normala tidsramarna (”ny bedömning”). FI har också sett flera bra definitioner av vad som föranleder en ny bedömning bland företagens svar (se Goda exempel 2). Vissa företag har kvantifierat vad som kan anses vara väsentligt utifrån till exempel storlek på solvenskvot, premier och kostnader.

En majoritet av företagen har angett att definitioner av vad som utgör en väsentlig förändring beskrivs i styrdokumentet för Orsa. Flertalet företag anger också att de definierat beslutsvägar för att fatta beslut om en ny bedömning.

Goda exempel 2: Definition av vad som föranleder en ny bedömning

- En förändring som uppgår till mer än X procent av det totala solvensbehovet.
- En förändring som uppgår till mer än X procent av en enskild risk.
- Risknivån överskrider beslutad riskaptit eller risktolerans.
- Om solvenskvoten understiger X procent.
- Nettoförändring i premieintäkter med +/- X procent.
- Beslut som resulterar i förväntade kostnader som uppgår till mer än X procent av företagets totala kostnader.
- Ökning i skadekostnaderna till en nivå över X procent.
- Införande av nya försäkringsgrenar eller betydande utveckling av existerande.

FI:s bedömning

FI anser att det är lämpligt att definiera vad som innebär en väsentlig förändring av de risker som företaget är utsatt för. På så sätt kan företaget lättare definiera när en ny bedömning ska genomföras. FI anser också att det är lämpligt att företagen vid sin bedömning av om en väsentlig förändring skett använder både kvantitativa ansatser och kvalitativa resonemang, till exempel om vilka händelser som kan

föranleda en ny bedömning. FI anser också att det bör framgå i styrdokumentet för Orsa vem som fattar beslut om att en ny bedömning ska genomföras.

Vilka omständigheter kan föranleda en ny bedömning?

Det finns flera händelser som kan föranleda en väsentlig förändring av de risker som ett försäkringsföretag är utsatt för. Exempel på sådana händelser är fusioner eller förvärv, beståndsöverlåtelser, beslut om avveckling av verksamhet samt externa händelser såsom börsfall, bedrägeri, naturkatastrofer, räntenedgång eller ryktemässig skada. Utöver detta anser FI att även andra händelser som påverkar företagets förmåga att möta de risker som försäkringsföretaget är utsatt för bör leda till en ny bedömning. Det kan vara händelser som företaget bedömer har en väsentlig påverkan på kapitalbasen, som till exempel en extra utdelning eller en betydande omvärdering av FTA.

När ska en ny bedömning genomföras?

I de fall en förändring av företagets riskprofil sker till följd av ett internt beslut anser FI att en ny bedömning bör genomföras inför beslutet, så att bedömningen kan ligga till grund för beslutet. Skälet till detta är att Orsa ska beaktas vid företagets strategiska beslut.¹⁰

Vilken form och omfattning krävs av en ny bedömning?

För att underlätta integreringen av Orsa i företagets styrnings- och beslutsprocesser anser FI att en ny bedömning inte nödvändigtvis innebär att en fullständig Orsa behöver genomföras. Då den nya bedömningen ska beaktas vid strategiska beslut anser dock FI att bedömningen behöver innehålla det som krävs för att kunna användas som beslutsunderlag och att den på ett klart och tydligt sätt redogör för förändringen och dess effekter.

¹⁰ 10 kap. 11 § FRL.

Bedömning av totalt solvensbehov

Bedömningen av det totala solvensbehovet syftar till att ge företaget en bild av hur mycket kapital som verksamheten kräver utifrån sina egna risker och affärsplan. Företaget beslutar själv hur bedömningen ska genomföras. FI anser att många företag i större utsträckning bör genomföra en självständig bedömning som inte är baserad på beräkningen av solvenskapitalkravet.

OM BEDÖMNINGEN

Tillämpliga regler

I 10 kap 11 § andra stycket 1 FRL anges att ”i den egna risk- och solvensbedömningen ska försäkringsföretaget göra en bedömning av företagets totala solvensbehov med hänsyn till dess specifika riskprofil, risktolerans och affärsstrategi”.

Av artikel 262.1 i Solvens 2-förordningen framgår att bedömningen av det totala solvensbehovet ”ska vara framåtblickande och innehålla följande uppgifter:

- (a) Risker som företaget är eller kan bli exponerat för, med beaktande av eventuella framtida förändringar av dess riskprofil på grund av företagets affärsstrategi eller ekonomiska och finansiella miljö, inklusive operativa risker.
- (b) Typ och kvalitet av kapitalbasposter eller andra resurser som är lämpliga för att täcka de risker som anges i led a i denna punkt”.

Vad syftar bedömningen till?

Det totala solvensbehovet är det kapital som företaget bedömer att det behöver för att bedriva verksamheten sett till företagets riskprofil, risktolerans och affärsstrategi. Bedömningen syftar till att säkerställa att företaget har en bild av hur mycket kapital som krävs för att bedriva verksamheten på kort och lång sikt med hänsyn taget till väsentliga risker. Bedömningen bidrar till stärkt företagsstyrning, ökat riskmedvetande och möjliggör att företaget kan fatta välgrundade strategiska beslut.

FI:s sammanfattande kommentar

I granskningen av företagens Orsa-rapporter har FI funnit att en majoritet av företagens bedömningar av det totala solvensbehovet baseras på beräkningen av solvenskapitalkravet, istället för på företagets egen riskprofil, risktolerans och affärsstrategi.

Bedömningen av det totala solvensbehovet ska inte förväxlas med beräkningen av solvenskapitalkravet utifrån standardformlen eller en av FI godkänd intern modell. Solvenskapitalkravet är det kapital som krävs utifrån de förutsättningar som anges i regelverket för standardformlen eller en intern modell. Det totala solvensbehovet syftar däremot till att beräkna vilket kapital som krävs utifrån företagets egen riskprofil, risktolerans och affärsplan. Kraven för hur bedömningen av det totala solvensbehovet ska genomföras ska inte heller förväxlas med de krav som ställs på en intern modell som används för att beräkna solvenskapitalkravet.

Viktiga skillnader mellan det totala solvensbehovet och solvenskapitalkravet är:

- Totalt solvensbehov omfattar företagets alla materiella risker.
- Totalt solvensbehov fångar företagets riskprofil, vilken inte behöver fångas av standardformlen som utgår från ett tänkt genomsnittligt europeiskt försäkringsföretag.
- Totalt solvensbehov kalibreras utifrån företagets risktolerans, vilket kan skilja sig från det riskmått med 99,5 procent konfidensintervall som används för att beräkna solvenskapitalkravet.
- Totalt solvensbehov fångar en tidshorisont som är lämplig sett till företagets affärsplan och strategi och kan därmed vara längre än 12 månader.
- Totalt solvensbehov kan baseras på andra värderingsgrunder än de som anges i Solvens 2-regelverket, till exempel för kontraktsgränser och diskonteringskurva.

Av ovan följer att det totala solvensbehovet både kan över- och understiga solvenskapitalkravet.

Enligt artikel 262.1 i Solvens 2-förordningen ska företagen bestämma beloppet på det kapital som krävs för att täcka solvensbehovet för en tidshorisont som företaget väljer. Eftersom andra värderingsregler för tillgångar och skulder kan användas, behöver inte heller beloppet på det kapital som används för att täcka det totala solvensbehovet överensstämma med den kapitalbas som enligt Solvens 2-regelverket ska användas för att täcka solvenskapitalkravet.

Förbättringsområden

FI har identifierat följande övergripande förbättringsområden för bedömningen av det totala solvensbehovet:

- Totalt solvensbehov ska baseras på en självständig bedömning utifrån företagets egen riskprofil som inte är baserad på beräkningen av solvenskapitalkravet.
- Bedömningen bör omfatta företagets samtliga väsentliga risker.
- Bedömningen bör i större utsträckning baseras på egna metoder och antaganden.

VILKEN ÄR UTGÅNGSPUNKTEN FÖR BEDÖMNINGEN?

Tillämpliga regler

Av 10 kap 11 § andra stycket 1 FRL framgår att ”i den egna risk- och solvensbedömningen ska försäkringsföretaget göra en bedömning av företagets totala solvensbehov med hänsyn till dess specifika riskprofil, risktolerans och affärsstrategi”.

FI:s iakttagelser

Samtliga företag i FI:s kartläggning anger att de bedömt sitt totala solvensbehov utifrån företagets riskprofil, risktolerans och affärsstrategi. I granskningarna av företagens Orsa-rapporter har FI dock funnit att många företag inte tycks utgå från företagets egen riskprofil. Ofta har företagen heller inte har kvantifierat det totala solvensbehovet.

7 av de 31 företagen i kartläggningen anger att deras totala solvensbehov motsvarar samma belopp som solvenskapitalkravet beräknat med standardformeln.

FI:s bedömning

FI anser att företagen inte bör likställa det totala solvensbehovet med det solvenskapitalkrav som beräknats med standardformeln. Om företaget kommer till slutsatsen att solvensbehov och solvenskapitalkrav till stor del överensstämmer med varandra, anser FI att den slutsatsen ska underbyggas av en väl genomförd analys av den egna riskprofilen, risktolerans och affärsstrategi. Mot bakgrund av det anser inte heller FI att det är tillräckligt att företaget endast konstaterar att solvenskapitalkravet inte underskattar det totala solvensbehovet.

Att utgå från beräkningen av solvenskapitalkravet, i stället för företagets egen riskprofil, medför en risk för att företaget inte har kännedom om sina risker och att företagets solvensbedömning inte motsvarar företagets verkliga solvensbehov. Bedömningen bör istället utgå från företagets egen analys av alla väsentliga risker som företaget är eller kan bli exponerat för.

HUR FÅNGAS ETT FRAMÅTBlickande PERSPEKTIV?

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 8, framgår att ”företaget ska säkerställa att dess bedömning av det totala solvensbehovet är framåtblickande och har en ansats på medellång eller lång sikt beroende på vad som är lämpligt”.

Av artikel 262.2 a i Solvens 2-förordningen framgår att de uppgifter som anges i punkt 1 (se s. 12) ska ta hänsyn till de ”tidsperioder som är relevanta för att beakta riskerna som företaget möter på lång sikt”.

FI:s iakttagelser

En majoritet av företagen i kartläggningen gör sin bedömning av det totala solvensbehovet utifrån en tidshorisont på 3-5 år. Det finns dock företag som gör bedömningen på både kortare och längre sikt.

FI:s bedömning

FI anser att riktlinjens krav på att tidshorisonten ska vara lämplig innebär att hänsyn behöver tas till företagets affärsplanering och strategi. FI:s utgångspunkt är att en tidshorisont på minst tre år krävs för att bedömningen ska anses vara framåtblickande. För företag med en mer långsiktig affär, som till exempel livförsäkringsföretag med traditionell försäkring, bedömer FI att en tidshorisont på minst fem år bör ligga till grund för bedömningen. Även längre tidsperioder kan vara relevanta. Det förutsätter dock att företagen är tydliga med vilka osäkerheter det medför.

För att omfatta ett framåtblickande perspektiv i enlighet med riktlinje 8, bör bedömningen även ta hänsyn till hur företagets risker utvecklas samt relevanta nya och framväxande risker.

IDENTIFIERING OCH HANTERING AV RISKER

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 7, anges bland annat att ”företaget ska tillhandahålla en kvantifiering av kapitalbehovet och en beskrivning av andra åtgärder som krävs för att hantera materiella risker oberoende av huruvida riskerna är kvantifierbara eller inte”.

FI:s iakttagelser

20 av 31 företag i kartläggningen anger att de har identifierat andra risker i bedömningen av det totala solvensbehovet än de som ingår i beräkningen av solvenskapitalkravet. Exempel på sådana risker är likviditetsrisk, affärsrisk, modellrisk och risker som uppkommer till följd av att företaget ingår i en koncern.¹¹ I de flesta fall anger företagen att dessa risker bedöms via kvalitativa resonemang och att de hanteras på andra sätt än genom att beräkna ett solvensbehov. Det är också vanligt att företagen tar hänsyn till dessa risker vid stresstester.

I enlighet med riktlinje 7 har en majoritet av företagen i kartläggningen angett att de identifierat andra åtgärder – utöver att bedöma ett kvantifierat solvensbehov – för hur de ska hantera dessa risker, (se Goda exempel 3). I flera företags Orsa-rapporter finns även resonemang om effekten av åtgärderna samt inom vilken tidshorisont de får påverkan.

Goda exempel 3: Resonemang kring åtgärder för att hantera väsentliga risker kan röra:

- omplacering av tillgångar
- förändring av återförsäkringsskydd
- förändring av produktutbud
- justering av planerade utdelningar
- kapitaltillskott från ägare.

FI:s bedömning

För att följa riktlinjen om att bedömningen ska omfatta alla materiella risker förväntar sig FI att företagen kan beskriva hur de hanterar de risker som inte kvantifieras i bedömningen av det totala solvensbehovet. FI förväntar sig också att företagen har säkerställt att de åtgärder som anges är realistiska och verkligen kan användas i en stressad situation.

FI anser också att företagen bör säkerställa att de tar hänsyn till relevanta risker som olika hållbarhetsrelaterade aspekter kan medföra i sin riskanalys, till exempel fysiska risker och omställningsrisker¹² kopplade till klimatutvecklingen. Även om hållbarhetsrelaterade

¹¹ Avser även försäkringsgrupper och konglomerat.

¹² Med fysiska risker avses fysiska skador som är drivna av klimatförändringarna, exempelvis skador på fastigheter till följd av översvämningar. Med omställningsrisker avses risker som är kopplade till övergången till ett koldioxidsnålt samhälle. Omställningsrisker kan drivas av till exempel nya lagar och regler, förändrade skatter eller förändrade beteenden hos konsumenterna och företag.

risker¹³ till viss del är nya faktorer som påverkar finansiell risk, skapar de inte nya typer av risker för försäkringsföretag. I stället påverkar de risker som ett företag är utsatt för på andra sätt, som marknadsrisker, försäkringsrisker och motpartsrisker.

VILKA METODER OCH ANTAGANDEN SKA ANVÄNDAS?

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 1, framgår att ”försäkringsföretaget ska för Orsa utveckla egna processer med lämpliga och adekvata tekniker som är anpassade till dess organisationsstruktur och riskhanteringssystem och som tar hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten hos de inneboende riskerna i verksamheten”.

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 7, framgår bland annat att i ”tillämpliga fall bör företaget genomföra stresstester eller scenarioanalyser av de identifierade materiella riskerna i tillräcklig omfattning för att få fram ett lämpligt underlag för bedömning av det totala solvensbehovet”.

FI:s iakttagelser

18 företag i kartläggningen anger att de har använt sig av andra metoder och antaganden i beräkningen av det totala solvensbehovet än de som används i beräkningen av solvenskapitalkravet. Till exempel anger företagen att de använder egna metoder och antaganden för bedömning av operativ risk och kvantifiering av ytterligare solvensbehov baserat på en viss andel av solvenskapitalkravet. Samtliga företag i kartläggningen uppger att de använder sig av stresstester eller scenarioanalyser för att bedöma sitt totala solvensbehov.

Ett mindre antal företag anger att de har tagit fram egna modeller för att beräkna det totala solvensbehovet. Endast två företag anger att de använder sig av andra kalibreringstekniker eller tidshorisonter än de som används i standardformeln. Ett fåtal företag anger att de använder sig av andra värderingsmetoder än de som anges i Solvens 2-regelverket.

FI:s bedömning

Mot bakgrund av att företagen vid bedömning av det totala solvensbehovet ska ta hänsyn till dess egen riskprofil, risktolerans och affärsstrategi (10 kap 11 § andra stycket FRL), uppmuntrar FI att använda egna metoder och antaganden. Dessa ska vara baserade på företagets riskprofil (se Goda exempel 4).

Goda exempel 4: Egna metoder för att bedöma det totala solvensbehovet

- Utgå från kvalitativa och kvantitativa bedömningar för att komma fram till hur mycket kapital som krävs för att täcka företagets risker.

¹³ Risker som är kopplade till miljömässiga frågor, samhällsfrågor och bolagsstyrningsfrågor (ESG: Environment, Social, Governance). Hållbarhetsrelaterade riskers relevans för Orsa kan skilja sig mellan olika försäkringsföretag beroende på verksamhet. För livförsäkringsföretag kan det till exempel röra risk för värdeminskning i placeringstillgångar medan det för skadeförsäkringsföretag kan röra sig om skador hänförliga till klimatförändringar och naturkatastrofer.

-
- Med utgångspunkt i företagets riskprofil, risktolerans och affärsstrategi, modifiera de antaganden och metoder som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet.
 - Utforma en egen modell för företagets risker.
-

FI anser inte att bedömningen nödvändigtvis kräver komplexa metoder eller modeller. I ett första steg kan företaget basera bedömningen på kvalitativa resonemang och sedan använda egna beräkningsmetoder för åtminstone de mest väsentliga riskerna.

Varje företag bör utifrån sin egen riskprofil och proportionalitetsprincipen bedöma vilka metoder som är lämpliga för att kvantifiera sitt totala solvensbehov. Det innebär att metoderna bör anpassas efter verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Ett företag med komplex riskprofil kan till exempel behöva använda mer avancerade metoder.

FI har observerat i flera Orsa-rapporter att många företag anger att det totala solvensbehovet uppgår till en viss procent av solvenskapitalkravet, till exempel 120 procent. Det framgår dock oftast inte hur det är beräknat och FI:s bedömning är att detta snarast är ett uttryck för företagets risktolerans.

Efter att ha granskat företagens Orsa-rapporter kan FI konstatera att många företag använder stresstester eller scenarioanalyser för att testa motståndskraften i det totala solvensbehovet. I flera fall är det däremot svårt att utläsa på vilket sätt företagen använder resultatet av dessa stresstester eller scenarioanalyser för att bedöma det totala solvensbehovet. För att få fram ett lämpligt underlag för att bedöma det totala solvensbehovet bör företaget avgöra vilka variabler som ska ingå i stresstester och scenarioanalyser, på vilket sätt dessa ska genomföras och hur påverkan av testerna eller analyserna ska mätas. Stresstester och scenarioanalyser kan appliceras på till exempel företagets kapitalbas, vinstmarginal eller skadeprocent. Den påverkan som stresstester eller scenarioanalyser har kan användas för att bedöma det totala solvensbehovet.

Stresstester och scenarioanalyser bör spegla komplexiteten i riskprofilen och kan därför variera mellan olika företag. FI anser att stresstester och scenarioanalyser bör beakta oväntade, men möjliga, händelser och att företagets mest relevanta risker bör stressas. Genom stresstester och scenarioanalyser kan företaget säkerställa att företagets affärsplan är inom ramen för fastställd riskaptit och risktolerans.

Intern modell

När det gäller företag som använder en intern modell, anser FI att den interna modellen bör användas för att beräkna det totala solvensbehovet. FI vill dock understryka att det inte är självklart att solvenskapitalkravet beräknat med en intern modell och det totala solvensbehovet uppgår till samma belopp. Det kan bero på de skillnader mellan bedömningen av det totala solvensbehovet och solvenskapitalkravet som nämns i FI:s sammanfattande kommentar i stycket "Om bedömningen" på s. 12-13.

Skillnader mellan riskprofil och antaganden för solvenskapitalkravet

Det är viktigt att företaget är medvetet om på vilket sätt företagets riskprofil avviker från de antaganden om risker som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet. Utgångspunkten för bedömningen av skillnaderna ska vara företagets egen riskprofil.

OM BEDÖMNINGEN

Tillämpliga regler

I 10 kap 11 § andra stycket 3 FRL anges bland annat att i ”den egna risk- och solvensbedömningen ska försäkringsföretaget göra en bedömning av hur betydande skillnaderna är mellan företagets riskprofil och de antaganden om risker som har legat till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet.”

Vad syftar bedömningen till?

Bedömningen av skillnader mellan företagets egen riskprofil och de antaganden om risker som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet genom antingen standardformeln eller en intern modell syftar till att förbättra företagets riskmedvetenhet.

Bedömningen syftar också till att undersöka om standardformeln eller den interna modellen är lämplig för att beräkna solvenskapitalkravet, utifrån företagets egen riskprofil. Det är viktigt att företagets egen riskprofil ligger till grund för bedömningen av skillnaderna för att säkerställa att företaget har kännedom om sina egna risker och inte förlitar sig på att dessa fångas i beräkningen av solvenskapitalkravet.

FI:s sammanfattande kommentar

I kartläggningen anger en majoritet av företagen, men inte alla, att de har gjort en bedömning av skillnaderna mellan företagets riskprofil och de antaganden som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet.

Av FI:s granskning av företagens Orsa-rapporter framgår att det är vanligt med endast kortfattade och svagt underbyggda resonemang kring standardformelns lämplighet. Ofta fokuserar företagen på att beskriva varför standardformeln är lämplig istället för att resonera om vilka skillnader som finns mellan företagets riskprofil och de antaganden som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet.

FI förväntar sig att företaget visar på medvetenhet om skillnaderna genom att föra ett resonemang kring dessa. Att ett företag identifierar skillnader innebär inte per automatik att FI kommer att vidta vidare åtgärder mot företaget.¹⁴

¹⁴ I artikel 279 i Solvens 2-förordningen anges under vilka omständigheter som ett kapitaltillägg som avser avvikelser från de antaganden som ligger till grund för solvenskapitalkravet är aktuellt.

Förbättringsområden

FI har identifierat följande övergripande förbättringsområden för bedömningen av hur betydande skillnaderna är mellan företags riskprofil och de antaganden om risker som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet:

- Bedömningen av vilka skillnader som finns mellan företags egen riskprofil och antaganden för solvenskapitalkravet bör fördjupas. Slutsatserna i bedömningen bör framgå på ett tydligt sätt.
- Om betydande skillnader mellan riskprofil och antaganden om risker som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet förekommer bör en kvantitativ analys av dessa skillnader genomföras i högre utsträckning.

VILKEN ÄR UTGÅNGSPUNKTEN FÖR BEDÖMNINGEN?

Tillämpliga regler

Av artikel 306 d i Solvens 2-förordningen framgår att ”tillsynsrapporten om den egna risk- och solvensbedömningen ska innehålla kvalitativ information om, och om betydande avvikelser har identifierats en kvantifiering av, i vilken utsträckning företags kvantifierbara risker inte beaktas i beräkningen av solvenskapitalkravet”.

FI:s iakttagelser

Eiopa har gett ut ett dokument som beskriver de underliggande antagandena för respektive riskmodul i standardformeln.¹⁵ 27 av 31 företag i kartläggningen anger att de har använt dokumentet i sin bedömning.

FI vill uppmärksamma

Eiopas pågående översyn av standardformeln som för närvarande behandlas av Europeiska kommissionen. Se ”SCR Standard Formula Review” på Eiopas hemsida:

<https://eiopa.europa.eu/regulation-supervision/insurance/scr-standard-formula-review>

FI:s bedömning

För att kunna ge kvalitativ information om betydande avvikelser bör bedömningen av antaganden omfatta en jämförelse mellan den egna analysen av företags riskprofil och de riskmoduler som anges i standardformeln.¹⁶ Den bör också omfatta en jämförelse av de metoder som används i standardformeln och vilka metoder som anses vara lämpliga utifrån företags egen riskprofil. Företagen kan till exempel analysera avvikelser från standardformelns portfölj-antaganden, antaganden om riskdistributioner och korrelationer mellan riskmoduler.

Om företaget inte känner till vilka antaganden som ligger till grund för standardformeln kan det inte heller kvantifiera eventuella skillnader

¹⁵ https://eiopa.europa.eu/Publications/Standards/EIOPA-14-322_Underlying_Assumptions.pdf

¹⁶ Gäller de företag som använder standardformeln.

mellan dessa antaganden och företagets egen riskprofil. För företag som använder sig av standardformeln för att beräkna solvenskapitalkravet anser FI att Eiopas dokument om de underliggande antagandena för standardformlen ska utgöra utgångspunkt för att bedöma formelns lämplighet.

En majoritet av försäkringsföretagen använder sig av standardformeln för att beräkna solvenskapitalkravet. Eftersom standardformeln är en standardiserad modell baserad på antaganden som passar för ett tänkt, genomsnittligt europeiskt försäkringsföretag är det troligt att det finns skillnader i förhållande till den egna riskprofilen hos merparten av de svenska företagen. Dessa skillnader kan antingen vara betydande eller inte. Mot bakgrund av kraven i artikel 306 d i Solvens 2-förordningen ska betydande skillnader framgå av företagets Orsa-rapport.

ANALYSERA OM SKILLNADERNA ÄR BETYDANDE

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 12, anges att ”företaget ska bedöma om dess riskprofil avviker från de antaganden som ligger till grund för SCR¹⁷-beräkningen och om dessa avvikelser är signifikanta. Företaget kan i ett första steg genomföra en kvalitativ analys. Om denna visar på att avvikelserna inte är signifikant behöver ingen kvantitativ bedömning göras”.

FI:s iakttagelser

9 av 31 företag i kartläggningen anger att de har definierat vad som är en betydande skillnad mellan företagets riskprofil och de antaganden som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet. Majoriteten av dessa 9 företag beskriver att detta är definierat i kvalitativa termer. Endast två företag anger att de har definierat kvantitativa trösklar för vad som ska anses vara en betydande skillnad, uttryckt som en andel av solvenskapitalkravet.

Företagen har använt sig av både kvalitativ och kvantitativ analys för att bedöma skillnaderna mellan riskprofilen och de antaganden som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet. Vilken metod som har valts varierar mellan de olika underriskmodulerna.

I de fall företagen har bedömt att det finns en betydande skillnad mellan företagets riskprofil och de antaganden som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet för någon underriskmodul har företagen i flera fall, men inte i samtliga, gjort en kvantitativ bedömning av skillnaden.

FI konstaterar att det är vanligast att företagen i kartläggningen har gjort en kvantitativ bedömning av de risker som ingår i marknadsriskmodulen.

FI:s bedömning

För att företaget ska kunna avgöra när en kvantitativ bedömning behöver göras, i enlighet med riktlinje 12, är det enligt FI lämpligt att företaget definierat vad som utgör en betydande skillnad. Det kan till exempel göras genom att fastställa en gräns i form av ett belopp eller

¹⁷ Solvenskapitalkrav

en viss andel av solvenskapitalkravet eller kapitalkravet för en enskild risk.

Att företagen i mindre utsträckning gjort kvantitativa bedömningar av försäkringsrisker kan bero på att företagen främst identifierat betydande skillnader i marknadsriskmodulen. FI anser dock att det är rimligt att anta att företagets egen riskprofil för försäkringsrisker i många fall kan vara svårare att avspegla korrekt i en standardformel än marknadsrisker. Dels eftersom de data som används i standardformeln representerar ett tänkt genomsnittligt europeiskt företag – vilket kan skilja sig från förutsättningarna i Sverige – dels eftersom företagets försäkringsbestånd kan ha en annan karaktär än de bestånd som ligger till grund för antagandena i standardformeln. Det kan därför vara lämpligt att utveckla de kvalitativa och kvantitativa analyserna även av försäkringsrisker.

OM FÖRETAGET HAR EN INTERN MODELL

För de företag som använder en intern modell gäller samma krav för bedömning av skillnader som för företag som använder standardformeln. Även dessa företag ska löpande bedöma om den formel som används för att beräkna solvenskapitalkravet är lämplig. Det beror på att det från år till år kan förekomma variationer i företagets riskprofil som skiljer sig från de mer statiska antagandena för den interna modellen, till exempel på grund av ändringar i affärsplanen. Syftet med denna bedömning är att belysa vilka dessa skillnader är och om de är så pass betydande att de bör föranleda en justering av antagandena i den interna modellen. FI anser att det är lämpligt att relevanta slutsatser av resultatet av den modellvalidering som företag med intern modell genomför årligen¹⁸ används som underlag.

¹⁸ I enlighet med artikel 242 i Solvens 2 förordningen.

Efterlevnad av kapitalkraven och FTA

För att analysera om företaget har förutsättningar att leva upp till solvens- och minimikapitalkravet och de krav som ställs på beräkningen av försäkringstekniska avsättningar (FTA) ska försäkringsföretaget göra en bedömning av den fortlöpande efterlevnaden. Bedömningen bör spegla företagets affärsplan.

OM BEDÖMNINGEN

Tillämpliga regler

I 10 kap 11 § andra stycket 2 FRL anges bland annat att i ”den egna risk- och solvensbedömningen ska försäkringsföretaget göra en bedömning av företagets fortlöpande efterlevnad av bestämmelserna om solvens- och minimikapitalkravet, samt försäkringstekniska avsättningar”.

Vad syftar bedömningen till?

Bedömningen syftar till att säkerställa att företaget fortlöpande kan efterleva solvens- och minimikapitalkravet samt bestämmelserna om FTA. Genom denna bedömning får företaget en bild av hur efterlevnaden av solvenskapitalkravet utvecklas. Bedömningen syftar också till att belysa potentiella risker som orsakas av osäkerheter i samband med beräkningen av FTA.

FI:s sammanfattande kommentar

FI anser att kravet på att göra en bedömning av fortlöpande efterlevnad innebär att företaget behöver göra en framskrivning av solvenskapitalkravet, minimikapitalkravet, kapitalbasen och FTA. Framskrivningen bör innehålla ett basscenario utifrån affärsplanen, men även ogynnsamma scenarier samt beskrivning av eventuella framtida förvaltningsåtgärder. FI bedömer att de flesta företag lever upp till det. Enligt Eiopas riktlinjer bör företagen också beskriva kapitalbasens fördelning och hur kapitalbasposternas kvalitet och kvantitet förändras på sikt.

Förbättringsområden

FI har identifierat följande övergripande förbättringsområden för bedömningen av företagets fortlöpande efterlevnad av solvens- och minimikapitalkravet samt FTA:

- Flera företag bör förbättra analysen av den fortlöpande efterlevnaden genom att ta hänsyn till alla framtida händelser som kan påverka solvenssituationen. Exempel på sådana händelser kan vara förväntade utdelningar, kommande upphandlingar eller regelverksförändringar.
- Företagen bör säkerställa att aktuariefunktionen bedömer om kraven för beräkningen av FTA kommer att uppfyllas.
- Företagen bör säkerställa att aktuariefunktionen bedömer vilka potentiella risker som orsakas i samband med beräkningen av FTA.

VILKEN TIDSHORISONT SKA ANVÄNDAS?

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 10, anges att ”företaget ska analysera huruvida det på ett fortlöpande sätt uppfyller de föreskrivna kapitalkraven i Solvens II och delarna i denna bedömning ska som minst inkludera

- a) de möjliga framtida materiella förändringarna i riskprofilen,
- b) kvantiteten och kvaliteten av företagets kapitalbas under hela planeringsperioden för verksamheten,
- c) kapitalbasens fördelning på olika nivåer och hur denna kan förändras till följd av kapitalinstruments inlösen, återbetalning och förfallodagar under planeringsperioden för verksamheten”.

FI:s iakttagelser

En majoritet av de företag som deltog i FI:s kartläggning bedömer efterlevnaden av solvens- och minimikapitalkravet med samma tidshorisont som det totala solvensbehovet, det vill säga med en tidshorisont på 3-5 år.

Företagens svar i kartläggningen och FI:s granskningar av företagens Orsa-rapporter visar att de flesta företag analyserar utvecklingen av solvenskapitalkravet, minimikapitalkravet, kapitalbas och FTA över denna period.

FI:s bedömning

Mot bakgrund av syftet med kravet på att bedöma den fortlöpande efterlevnaden bör den tidshorisont som används i den framåtblickande bedömningen vara lämplig sett till företagets befintliga verksamhet och affärsplan. FI anser att det tydligt bör framgå av Orsa-rapporten hur solvenskapitalkravet, minimikapitalkravet, kapitalbas och FTA utvecklas.

HUR ANALYSERAS FÖRÄNDRINGAR I RISKPROFILEN?

Tillämpliga regler

Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 10, se avsnitt ”Vilken tidshorisont ska användas” ovan.

FI:s iakttagelser

10 företag i kartläggningen anger att de inte har tagit hänsyn till möjliga väsentliga förändringar av riskprofilen i sin analys av företagets fortlöpande efterlevnad.

30 av 31 företag i kartläggningen anger att de använder sig av stress-tester eller scenarioanalyser för att bedöma den fortlöpande efterlevnaden. En majoritet av dessa uppger att dessa tester och analyser också utgör en del av företagets affärs- och kapitalplaneringsprocess.

FI:s bedömning

Genom att ta hänsyn till möjliga väsentliga förändringar i riskprofilen visar företaget om det i ett framåtblickande perspektiv är tillräckligt kapitaliserat för att klara av sådana händelser. De förändringar som företaget tar hänsyn till kan avse såväl interna som externa händelser. Företaget kan också använda sig av olika metoder som

scenarioanalyser, stresstester, känslighetsanalyser och omvända stresstester¹⁹ för att testa för både sannolika eller stressade scenarier. FI anser att ett välutvecklat riskhanteringssystem bör omfatta sådana metoder och att de analyser och tester som genomförs löpande i verksamheten bör användas i Orsa. Det bidrar till att integrera Orsa med den löpande riskhanteringen.

KAPITALBASENS KVALITET OCH FÖRDELNING SKA ANGES

Tillämpliga regler

Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 10, se avsnitt ”Vilken tidshorisont ska användas” på s. 23.

FI:s iakttagelser

I granskningarna av företagens Orsa-rapporter har FI funnit att det är vanligt att företagen inte anger kvantiteten och kvaliteten på företagets kapitalbas under affärsplaneringsperioden. Det är också vanligt att kapitalbasens fördelning på olika nivåer inte anges.²⁰

FI:s bedömning

Mot bakgrund av riktlinje 10 anser FI att kvantitet och kvalitet samt kapitalbasens fördelning på olika nivåer bör framgå tydligt i Orsa-rapporten. FI anser även att företaget ska ta hänsyn till alla händelser som påverkar kapitalbasen (se Goda exempel 5).

GODA EXEMPEL 5: Analys av fortlöpande efterlevnad

Analysen bör i tillämpliga fall som minst ta hänsyn till:

- förväntade utdelningar
- återbäring
- förändring av eventuella förlagslån
- övriga åtgärder, såsom till exempel premierabatter.

AKTUARIEFUNKTIONENS SYNPUNKTER SKA FRAMGÅ

Tillämpliga regler

I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning, riktlinje 11, anges att ”företaget ska kräva att dess aktuariefunktion

- a) lämnar synpunkter på om företaget fortlöpande kommer att uppfylla kraven för beräkningen av försäkringstekniska avsättningar och,
- b) identifierar potentiella risker som orsakas av osäkerheter i samband med denna beräkning”.

FI:s iakttagelser

Samtliga företag i kartläggningen anger att aktuariefunktionen har bedömt om företaget fortlöpande kommer att uppfylla kraven för beräkningen av FTA. Däremot anger tio företag att aktuariefunktionen

¹⁹ Ett omvänt stresstest innebär att testa för vilken eller vilka händelser som skulle krävas för att företaget ska hamna i insolvens.

²⁰ Nivåerna anges i 7 kap. § 7 FRL.

inte har identifierat potentiella risker som kan orsakas av osäkerheter i samband med beräkningen. Även i granskningen av företagens Orsrapporter har FI sett att det är vanligt att det inte går att utläsa om aktuariefunktionen har lämnat synpunkter.

FI:s bedömning

För att leva upp till riktlinje 11 behöver företagen kunna visa att aktuariefunktionen har gjort en bedömning av den fortlöpande efterlevnaden av bestämmelserna om FTA samt en bedömning av potentiella risker i samband med beräkningen. Bedömningen kan till exempel utgå från de slutsatser som dras utifrån den validering av FTA som ska göras i enlighet med artikel 264 i Solvens 2-förordningen. FI anser att företaget bör kunna visa att de har identifierat och bedömt de huvudsakliga antaganden och metoder som påverkar värderingen av FTA.

ORDLISTA

Försäkringstekniska avsättningar (FTA) Försäkringstekniska avsättningar ska motsvara det aktuella belopp som försäkrings- och återförsäkringsföretag skulle vara tvungna att betala om de omedelbart skulle föra över sina försäkrings- och återförsäkringsförpliktelser till ett annat försäkrings- eller återförsäkringsföretag.

Föreskrivna kapitalkrav Uttrycket används i Eiopas riktlinjer och avser solvenskapitalkravet och minimikapitalkravet.

Förvaltnings- lednings- eller tillsynsorganet I Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning tolkar FI detta som styrelsen.

Kapitalbehov Uttrycket används i Eiopas riktlinjer för egen risk- och solvensbedömning och avser det totala solvensbehovet.

Minimikapitalkrav Den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalkravet som krävs för att försäkringsföretaget med 85 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar beräknat enligt 8 kap. FRL.

Orsa (Own Risk and Solvency Assessment) Egen risk och solvensbedömning. Begreppet Orsa omfattar bedömning av företagets totala solvensbehov, fortlöpande efterlevnad av bestämmelserna om solvens- och minimikapitalkrav, bedömning av skillnader mellan företagets riskprofil och antaganden som ligger till grund för solvenskapitalkravsberäkningen och processer för Orsa.

Orsa-rapport Avser i denna rapport den tillsynsrapport om försäkringsföretagets egna risk- och solvensbedömning som företaget lämnar till FI.

Riskmodul, underriskmodul Solvenskapitalkravet omfattar kapitalkrav för enskilda riskmoduler som aggregeras enligt en matematisk formel och en korrelationsmatris. Exempel på riskmoduler är marknadsrisk och livförsäkringsrisk. För de flesta riskmoduler finns även flera underriskmoduler, som till exempel aktierisk och långlevnadsrisk.

Riskprofil Riskprofilen är företagets sammanvägda bedömning av de risker som företaget är exponerat för. Riskprofilen kan beskrivas både kvalitativt och kvantitativt.

Standardformeln Standardformlen används för att beräkna solvenskapitalkravet.

Solvenskapitalkrav Den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalkravet som krävs för att försäkringsföretaget med 99,5 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar beräknat enligt standardformeln (8 kap. FRL) eller av Finansinspektionen godkänd intern modell (9 kap. FRL).

Totalt solvensbehov Det kapital som företaget bedömer krävs för att bedriva verksamheten på såväl kort som lång sikt utifrån företagets

egen riskprofil, risktolerans och affärsstrategi. Det totala solvensbehovet ska inte förväxlas med solvenskapitalkravet.

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se

www.fi.se